

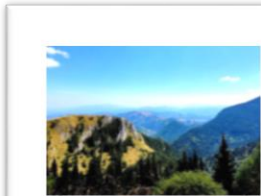
УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ШУМАРСКИ ФАКУЛТЕТ
и
АКАДЕМИЈА ИНЖЕЊЕРСКИХ
НАУКА СРБИЈЕ – АИНС
Одељење биотехничких наука

НАУЧНО-СТРУЧНИ СКУП

**ОДРЖИВО УПРАВЉАЊЕ НАЦИОНАЛНИМ
ПАРКОВИМА И ГАЗДОВАЊЕ ШУМСКИМ
ЕКОСИСТЕМИМА**

- КЊИГА ИЗВОДА -

Београд, 2022.

Организатори скупа:	Универзитет у Београду – Шумарски факултет Академија инжењерских наука Србије (АИНС), Одељење биотехничких наука
Научни одбор:	Проф. др Драган Нонић Проф. др Бранко Стајић Проф. др Дамјан Пантић, дописни члан АИНС Проф. др Мирјана Шијачић-Николић, редовни члан АИНС Проф. др Мартин Бобинац Др Марко Маринковић, ЈП „Војводинашуме“ Др Звонимир Баковић, ЈП „Србијашуме“
Организациони одбор:	Проф. др Бранко Стајић Проф. др Мирјана Шијачић-Николић, редовни члан АИНС Проф. др Драган Нонић Др Ратко Лазаревић, редовни члан АИНС Др Јелена Недељковић, ванредни професор Др Марина Нонић, ванредни професор Др Снежана Младеновић-Дринић, редовни члан АИНС Игор Брауновић, в.д. директора ЈП „Србијашуме“ Роланд Кокаи, директор ЈП „Војводинашуме“ Драгић Караклић, директор ЈП „НП Тара“ Саша Јаношевић, директор ЈП „НП Ђердап“ Радослав Крунић, директор ЈП „НП Фрушка Гора“ Бојан Милановић, директор ЈП „НП Копаоник“ Марина Шибалић, в.д. директора Завода за заштиту природе Србије
Наслов публикације:	Одрживо управљање националним парковима и газдовање шумским екосистемима: књига извода
Издавач:	Универзитет у Београду - Шумарски факултет Кнеза Вишеслава 1, 11030 Београд
За издавача:	Декан др Бранко Стајић, редовни професор
Штампа:	Центар за информационе технологије Шумарског факултета
Место штампања:	Београд
Тираж:	80

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

502.131.1:502.2/.5(497.11-751.2)(048)(0.034.2)
630*68(497.11-751)(048)(0.034.2)

НАУЧНО-стручни скуп Одрживо управљање националним парковима и газдовање шумским екосистемима (2022 ; Београд)

Књига извода [Електронски извор] / Научно-стручни скуп Одрживо управљање националним парковима и газдовање шумским екосистемима, Београд, [06-07. октобар] 2022. ; [организатори скупа Универзитет у Београду, Шумарски факултет [и] Академија инжењерских наука Србије [тј.] (АИНС)]. - Београд : Универзитет, Шумарски факултет, 2022 (Београд : Центар за информационе технологије Шумарског факултета). - 1 електронски оптички диск (CD-ROM) ; 12 cm

Системски захтеви: Нису наведени. - Насл. са насловне стране документа. - Тираж 80. - Регистар.

ISBN 978-86-7299-352-3

а) Национални паркови -- Одрживи развој -- Србија -- Апстракти б) Шуме -- Газдовање -- Србија -- Апстракти

COBISS.SR-ID 76280841

Copyright© 2022 за српски језик, Шумарски факултет, Београд. Сва права су задржана.

Ни један део ове публикације не може бити снимљен, емитован или репродукован, без претходне писмене дозволе издавача и аутора.

ПРЕДГОВОР

Научно-стручни скуп „ОДРЖИВО УПРАВЉАЊЕ НАЦИОНАЛНИМ ПАРКОВИМА И ГАЗДОВАЊЕ ШУМСКИМ ЕКОСИСТЕМИМА” организован је на иницијативу Шумарског факултета, Универзитета у Београду, као прилика да се на једном месту окупе стручњаци различитих профила и разговарају о актуелним питањима везаним за националне паркове и друга заштићена подручја.

Циљ скупа је да се све израженије разлике између ставова стручњака различитих профила, по питању управљања националним парковима и газдовања њиховим ресурсима превазиђу, те да се дође до прихватљивих заједничких решења, чија би законодавна имплементација имала позитивне ефекте на националне паркове Србије и добробит за све њене грађане.

Значај иницијативе препознано је и Одељење биотехничких наука, Академије инжењерских наука Србије, и подржало организацију скупа, кроз активно учешће својих чланова, шумарске струке. Такође, иницијативу за организацију скупа подржала су и Јавна предузећа (ЈП) Националних паркова „Тара”, „Копаноник”, „Ђердап” и „Фрушка гора”, ЈП „Србијашуме”, ЈП „Војводинашуме”, као и друге организације и институције.

Скуп је заказан за 6. и 7. октобар 2022. године на Шумарском факултету у Београду. Рад у оквиру скупа подељен је у две тематске области. Прву тематску област: *Газдовање шумама националних паркова у условима све израженијих и комплекснијих захтева друштва*, чини 10 позивних реферата. Другу тематску област: *Управљање националним парковима у Србији - унапређење законодавних оквира и модела организовања*, чини 11 позивних реферата. У оквиру сваке тематске области планирана је дискусија, која треба да резултира одређеним закључцима. Скуп је окупио 63 аутора из 21 организације и институције.

Желимо да верујемо да ће иницијатива за организацију научно-стручног скупа „ОДРЖИВО УПРАВЉАЊЕ НАЦИОНАЛНИМ ПАРКОВИМА И ГАЗДОВАЊЕ ШУМСКИМ ЕКОСИСТЕМИМА” прерасти у редовна окупљања представника науке, струке и свих других заинтересованих страна, на којима ће се разговарати о различитим темама у вези са националним парковима Србије и другим заштићеним подручјима.

Захваљујемо се свим учесницима скупа који су се одазвали нашем позиву и својим рефератима и учешћем допринели његовој успешној реализацији.

Захваљујемо се ЈП Националних паркова „Тара”, „Копаноник”, „Ђердап” и „Фрушка гора”, као и ЈП за газдовање државним шумама „Србијашуме” и „Војводинашуме”, који су свесрдно и на различите начине подржали организацију овог скупа.

Научни и Организациони одбор

САДРЖАЈ

1. ТЕМАТСКА ОБЛАСТ: ГАЗДОВАЊЕ ШУМАМА НАЦИОНАЛНИХ ПАРКОВА У УСЛОВИМА СВЕ ИЗРАЖЕНИЈИХ И КОМПЛЕКСНИЈИХ ЗАХТЕВА ДРУШТВА.....	1
ШУМЕ НАЦИОНАЛНОГ ПАРКА „ТАРА“ – СТАЊЕ И ЦИЉЕВИ БУДУЋЕГ ГАЗДОВАЊА	2
УТВРЂИВАЊЕ ПРИОРИТЕТНИХ ФУНКЦИЈА ШУМА У ОДНОСУ НА УСПОСТАВЉЕНЕ РЕЖИМЕ ЗАШТИТЕ У ОКВИРУ НАЦИОНАЛНОГ ПАРКА „ЂЕРДАП“	3
ОДРЖИВО ГАЗДОВАЊЕ ШУМАМА У НАЦИОНАЛНОМ ПАРКУ „КОПАОНИК“ – СТАЊЕ И ПОТЕНЦИЈАЛ.....	4
ОДРЖИВО ГАЗДОВАЊЕ НАЦИОНАЛНИМ ПАРКОМ „ФРУШКА ГОРА“	5
КОНЗЕРВАЦИЈА ШУМСКИХ ГЕНЕТИЧКИХ РЕСУРСА У ЗАШТИЂЕНИМ ПОДРУЧЈИМА – НАЦИОНАЛНИ ПАРК „КОПАОНИК“ КАО ПРИМЕР ДОБРЕ ПРАКСЕ	6
ГАЂЕЊЕ ШУМА У УСЛОВИМА НАРУШЕНОГ СТАЊА И КОМПЛЕКСНИХ ЗАХТЕВА ДРУШТВА НА ПОДРУЧЈУ НАЦИОНАЛНОГ ПАРКА „ФРУШКА ГОРА“	7
ГАЗДОВАЊЕ ШУМАМА НАЦИОНАЛНОГ ПАРКА „КОЗАРА“	8
ОДРЖИВО ГАЗДОВАЊЕ ШУМАМА У ЈАВНОМ ПРЕДУЗЕЋУ „СРБИЈАШУМЕ“ – СТАЊЕ И ПОТЕНЦИЈАЛИ, КРОЗ ПРИМЕР ДОБРЕ ПРАКСЕ ПАРКА ПРИРОДЕ „СТАРА ПЛАНИНА“	9
ГАЗДОВАЊЕ ШУМАМА У ПРВОМ СТЕПЕНУ ЗАШТИТЕ У СПЕЦИЈАЛНОМ РЕЗЕРВАТУ ПРИРОДЕ „ОБЕДСКА БАРА“	10
МОГУЋНОСТИ И ПЕРСПЕКТИВЕ ОДРЖИВОГ ГАЗДОВАЊА ШУМАМА У ЗАШТИЂЕНИМ ПОДРУЧЈИМА, С АКЦЕНТОМ НА РАЗЛИКЕ У РЕЖИМИМА ЗАШТИТЕ II и III СТЕПЕНА.....	11
2. ТЕМАТСКА ОБЛАСТ: УПРАВЉАЊЕ НАЦИОНАЛНИМ ПАРКОВИМА У СРБИЈИ: УНАПРЕЂЕЊЕ ЗАКОНОДАВНИХ ОКВИРА И МОДЕЛА ОРГАНИЗОВАЊА.....	12
ОДРЖИВО УПРАВЉАЊЕ НАЦИОНАЛНИМ ПАРКОМ „ТАРА“ И САРАДЊА СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ СТРАНАМА	13
ОДРЖИВО УПРАВЉАЊЕ НАЦИОНАЛНИМ ПАРКОМ „КОПАОНИК“ - МОГУЋНОСТИ И ИЗАЗОВИ	14
УПРАВЉАЊЕ НАЦИОНАЛНИМ ПАРКОВИМА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ	15
МОДЕЛИ УПРАВЉАЊА НАЦИОНАЛНИМ ПАРКОВИМА У СРБИЈИ И ОДАБРАНИМ ЗЕМЉАМА РЕГИОНА: УПОРЕДНА АНАЛИЗА И МОГУЋНОСТИ УНАПРЕЂЕЊА.....	16
УНАПРЕЂИВАЊЕ УПРАВЉАЊА НАЦИОНАЛНИМ ПАРКОВИМА У СРБИЈИ У СКАДУ СА МОДЕЛИМА ДОБРЕ ПРАКСЕ... ..	17
РИЗИЦИ И ИЗАЗОВИ ЗА НАЦИОНАЛНЕ ПАРКОВЕ У СРБИЈИ У ИЗМЕЊЕНИМ КЛИМАТСКИМ УСЛОВИМА.....	18
ПРАЂЕЊЕ ЕФЕКТИВНОСТИ УПРАВЉАЊА ЗАШТИЂЕНИМ ПОДРУЧЈИМА: ПРЕГЛЕД ПОСТОЈЕЋИХ МЕХАНИЗАМА И МОГУЋНОСТ ЊИХОВЕ ПРИМЕНЕ У СРБИЈИ	19
РЕШЕЊА ЗАСНОВАНА НА ПРИРОДИ У САВРЕМЕНОМ УПРАВЉАЊУ ШУМСКИМ ЕКОСИСТЕМИМА.....	20
УПРАВЉАЊЕ ПАРКОВИМА ПРИРОДЕ У ЈАВНОМ ПРЕДУЗЕЋУ „СРБИЈАШУМЕ“	21
ОДРЖИВО УПРАВЉАЊЕ СПЕЦИЈАЛНИМ РЕЗЕРВАТИМА ПРИРОДЕ У ЈАВНОМ ПРЕДУЗЕЋУ „ВОЈВОДИНАШУМЕ“	22
УПРАВЉАЊЕ ЗАШТИЂЕНИМ ПОДРУЧЈИМА У СРБИЈИ: СТУДИЈА СЛУЧАЈА СПЕЦИЈАЛНИ РЕЗЕРВАТ ПРИРОДЕ „УВАЦ“	23
ИНДЕКС АУТОРА.....	24

Научно-стручни скуп

Одрживо управљање националним парковима и газдовање шумским екосистемима

1. ТЕМАТСКА ОБЛАСТ:

**ГАЗДОВАЊЕ ШУМАМА НАЦИОНАЛНИХ ПАРКОВА У УСЛОВИМА
СВЕ ИЗРАЖЕНИЈИХ И КОМПЛЕКСНИЈИХ ЗАХТЕВА ДРУШТВА**

др Дамјан Пантић, редовни професор, Универзитет у Београду - Шумарски факултет, Београд (damjan.pantic@sfb.bg.ac.rs)

дипл. инж. Александар Ђурић, руководилац службе планирања, пројектовања, заштите и уређења, ЈП „Национални парк Тара“, Бајина Башта

др Снежана Обрадовић, научни сарадник, Универзитет у Београду - Шумарски факултет, Београд

др Бранко Стајић, редовни професор, Универзитет у Београду - Шумарски факултет, Београд

др Мирјана Шијачић-Николић, редовни професор, Универзитет у Београду - Шумарски факултет, Београд

ШУМЕ НАЦИОНАЛНОГ ПАРКА „ТАРА“ – СТАЊЕ И ЦИЉЕВИ БУДУЋЕГ ГАЗДОВАЊА

Извод:

У раду су представљене природне и културно историјске вредности и реткости НП „Тара“, чији значај у екосистемском и културолошком смислу надилази националне оквира. Посебан акценат је на шумским екосистемима, чије стање је приказано кроз низ елемената. Полазећи од затеченог стања шума, с једне стране, и функционално оптималног стања, с друге стране, дефинисани су општи и посебни циљеви газдовања у којима доминира заштитна компонента. Сви циљеви су једнаког значаја и, углавном, дугорочног карактера. Њихова реализација зависи, између осталог, и од степена диспропорције почетног и циљаног-оптималног стања. Реализација циљева постиже се сетом газдинских мера, које су груписане на мере узгојне и мере уређајне природе, при чему је посебна пажња посвећена износима пречника сечиве зрелости у шумама јеле, букве и смрче, као најзаступљеније категорије шума НП. Констатовано је да су досадашњим газдовањем шумама НП „Тара“, углавном одржане и унапређиване све функције шума, при чему се истовремено тежило постизању максимално могуће производње дрвне запремине најбољег квалитета. У будућности, у складу с контролним методом газдовања, нужан је даљи перманентан мониторинг шума НП, правовремена реакција на спречавању свих негативних трендова у њиховом развоју, интензивирање научних истраживања у свим сегментима газдовања, као и преиспитивање утицаја пасивне заштите појединих делова комплекса на стање шума и саме вредности које се штите.

Кључне речи: Национални парк „Тара“, природне вредности, културно-историјске вредности, стање шума, циљеви газдовања

мр Ненад Радаковић, извршни директор, ЈП „Национални парк Ђердап“, Доњи Милановац (nenad.radakovic1971@gmail.com)

др Бранко Стајић, редовни професор, Универзитет у Београду - Шумарски факултет, Београд

др Дамјан Пантић, редовни професор, Универзитет у Београду - Шумарски факултет, Београд

МSc Марко Казимировић, асистент, Универзитет у Београду - Шумарски факултет, Београд

др Драган Борота, доцент, Универзитет у Београду - Шумарски факултет, Београд

УТВРЂИВАЊЕ ПРИОРИТЕТНИХ ФУНКЦИЈА ШУМА У ОДНОСУ НА УСПОСТАВЉЕНЕ РЕЖИМЕ ЗАШТИТЕ У ОКВИРУ НАЦИОНАЛНОГ ПАРКА „ЂЕРДАП“

Извод:

Национални парк „Ђердап“ је основан, између осталог, и ради очувања станишних типова полидоминантних реликтних заједница, осиромашених реликтних заједница, шибљака и различитих других састојина и шума. Газдовање таквим састојинама и шумама је специфично и захтева уважавање принципа њихове заштите, унапређења и обнове. У раду су приказани резултати истраживања и анализе утврђивања приоритетних функција шума приказаних у основама газдовања шумама на подручју националног парка „Ђердап“, у зависности од успостављених режима заштите. Састојине се сврставају у одређене наменске целине – приоритетне функције, које опредељују начине газдовања шумама, а који у неким случајевима нису у функцији обезбеђивања њихове виталности, здравственог стања и продукције дрвне биомасе. Закључено је да је, уз перманентну контролу и мониторинг и применом стручних планова и мера, могуће остварити потребну виталност и стабилност комплексних шумских екосистема. Сумирајући резултате ранијих истраживања о неадекватној структури и стању шума у појединим наменским целинама, закључено је и да је неопходно наставити са истраживањима динамике раста и развоја, као и стања шума у различитим режимима заштите и преиспитати ефекте досадашњег утврђивања приоритетних функција шума, нарочито оправданост примене тзв. пасивне заштите или „конзервацијског“ принципа.

Кључне речи: Национални парк „Ђердап“, приоритетне функције шума, виталност, пасивна заштита

др Биљана Шљукић, доцент, Универзитет у Београду - Шумарски факултет, Београд
(biljana.sljukic@sfb.bg.ac.rs)

др Милан Медаревић, редовни професор у пензији, Универзитет у Београду -
Шумарски факултет, Београд

др Драган Борота, доцент, Универзитет у Београду - Шумарски факултет, Београд
мр Срђан Симовић, извршни директор, ЈП „Национални парк Копаоник“, Копаоник

ОДРЖИВО ГАЗДОВАЊЕ ШУМАМА У НАЦИОНАЛНОМ ПАРКУ „КОПАОНИК“ – СТАЊЕ И ПОТЕНЦИЈАЛ

Извод:

Циљеви газдовања шумама у националном парку Копаоник, у основи зависе од затеченог стања шума, као једне од основних природних вредности парка, његове глобалне намене и основних приоритетних функција, реално утврђених у односу на укупан простор националног парка. Циљ рада је да се коришћењем Пан-европских критеријума и индикатора за процену одрживог газдовања шумама, прилагођених специфичним условима националног парка, анализира затечено стање шума и њихове могућности за задовољење свих захтева. Од укупне површине националног парка Копаоник која износи 12.106,03 ха шуме покривају 7.427,24 ха или 61,3%. Основне карактеристике затеченог стања, као ограничавајућих фактора оптималнијем нивоу коришћења, јесу: знатно учешће чистих састојина (65% по површини), учешће разређених састојина на 25% површине парка, доминантно учешће у укупном дрвном фонду смрче (58%), букве (33%) и јеле (8%), док све остале врсте учествују са 1%. У раду су анализирани и већ присутни, а и очекивани угрожавајући фактори реалног планирања и трајног коришћења шумских екосистема. Такође, дате су одређене смернице будућем одрживом газдовању шумским екосистемима у националном парку Копаоник.

Кључне речи: Национални парк „Копаоник“, одрживо газдовање, критеријуми и индикатори

др Ненад Петровић, доцент, Универзитет у Београду - Шумарски Факултет, Београд
(nenad.petrovic@sfb.bg.ac.rs)

дипл. инж. Пеђа Вуколић, помоћник директора за заштиту и развој, ЈП „Национални парк Фрушка гора“, Сремска Каменица

дипл. инж. Жарко Алексић, руководиоца комерцијалне службе, ЈП „Национални парк Фрушка гора“, Сремска Каменица

ОДРЖИВО ГАЗДОВАЊЕ НАЦИОНАЛНИМ ПАРКОМ „ФРУШКА ГОРА“

Извод:

Одрживо газдовање НП „Фрушка гора“, највећим делом је дефинисано Законом о заштити природе, Законом о националним парковима и Законом о шумама. Циљеви које Закон о националним парковима жели остварити односе се на очување и унапређење вредности биодиверзитета, као саставног елемента одрживог газдовања шумама, као и успостављање равнотеже између очувања природних и других вредности националног парка и различитих људских активности. Основни инструменти одрживог газдовања НП „Фрушка гора“, у планском смислу, јесу Основе за газдовање шумама и План управљања Националним парком у трајању од 10 година. Планирање газдовања шумама покушава да помири (хармонизује) различите интересе, узимајући у обзир еколошке, економске и социјалне аспекте коришћења простора националног парка. Један од основних проблема у разумевању одрживог газдовања НП „Фрушка гора“ потиче од неусклађености дефиниција и значења термина национални парк у међународној (IUCN) категоризацији и националном законодавству. Интензивније укључивање заинтересованих страна током припреме и израде планова газдовања и плана управљања националног парка може допринети бољем разумевању дефинисаних циљева и мера за њихову реализацију. Основни циљ овог рада је, да на основу циљева газдовања дефинисаних у планским документима и бољег разумевања категоризације националног парка, укаже на угроженост одрживог газдовања шумама у НП „Фрушка Гора“.

Кључне речи: Национални парк „Фрушка гора“, IUCN категоризација, планови газдовања, учешће заинтересованих страна

др Марина Нонић, ванредни професор, Универзитет у Београду - Шумарски факултет, Београд (marina.nonic@sfb.bg.ac.rs)

др Драгица Вилотић, редовни професор у пензији, Универзитет у Београду - Шумарски факултет, Београд

МSc Ђорђе Дубовац, референт за заштиту шума, ЈП „Национални парк Копаоник“, Копаоник

др Мирјана Шијачић-Николић, редовни професор, Универзитет у Београду - Шумарски факултет, Београд

КОНЗЕРВАЦИЈА ШУМСКИХ ГЕНЕТИЧКИХ РЕСУРСА У ЗАШТИЋЕНИМ ПОДРУЧЈИМА – НАЦИОНАЛНИ ПАРК „КОПАОНИК“ КАО ПРИМЕР ДОБРЕ ПРАКСЕ

Извод:

Заштићена подручја представљају значајан вид *in situ* конзервације и одрживог коришћења шумских генетичких ресурса. У поређењу са другим шумским комплексима, ова подручја су мање угрожена, али су, такође, изложена угрожавајућим факторима који доводе до генетичке ерозије. Имајући у виду да губитак генетичког диверзитета представља једну од највећих претњи очувању адаптабилног потенцијала врста, значајног за опстанак шума у условима климатских промена, конзервација шумских генетичких ресурса може се сматрати важном активношћу у свим заштићеним подручјима. Последњих деценија, интензивирани су активности на конзервацији генофонда шумских врста у заштићеним подручјима у Србији, а конкретни резултати већ су видљиви у неким од њих. Као пример добре праксе, у раду су приказане активности на идентификацији ендемичних, реликтних, ретких и угрожених дрвенастих врста на подручју Националног парка „Копаоник“, у режиму заштите првог и другог степена, уз процену степена њихове угрожености. На основу добијених резултата, предложене су мере конзервације расположивог генофонда, чија се имплементација очекује у наредном периоду.

Кључне речи: заштићена подручја, национални паркови, шумски генетички ресурси, ретке и угрожене дрвенасте врсте, *in situ* конзервација

др Мартин Бобинац, редовни професор, Универзитет у Београду - Шумарски факултет, Београд (martin.bobinac@sfb.bg.ac.rs)

дипл. инж. Ђорђе Грозданић, руководилац службе планирања, заштите и развоја, ЈП „Национални парк Фрушка гора“, Сремска Каменица

др Сениша Андрашев, виши научни сарадник, Универзитет у Новом Саду - Институт за низијско шумарство и животну средину, Нови Сад

МSc Никола Шушић, истраживач сарадник, Универзитет у Београду - Институт за мултидисциплинарна истраживања, Београд

ГАЈЕЊЕ ШУМА У УСЛОВИМА НАРУШЕНОГ СТАЊА И КОМПЛЕКСНИХ ЗАХТЕВА ДРУШТВА НА ПОДРУЧЈУ НАЦИОНАЛНОГ ПАРКА „ФРУШКА ГОРА“

Извод:

Примена на савременим основама рационализованих мера гајења шума, у циљу одржања и унапређења шума на подручју Националног парка „Фрушка гора“ представља најзначајнији сегмент газдовања шумама, имајући у виду њихово антропогено нарушено стање и намену. За унапређење стања потребне су интензивне узгојне мере у појединим фазама развоја састојина, што је супротно њиховој перманентној пасивној заштити. Основни разлози за примену ових мера налазе се у изданачком пореклу састојина на преко 82% површине Националног парка и доминацији липе у односу на главне едификаторе (храстове и букву). На основама екосистемског приступа у газдовању шумама, а посебно у условима све израженијих климатских промена, мере гајења шума је потребно рационализовано усклађивати са биолошко-еколошким захтевима главних врста дрвећа и доминантним природним процесима у шумским екосистемима, односно, потребно је уводити елементе природе блиског газдовања шумама. Циљ рада је да се на основу расположивих података и ставова у планским документима, као и резултата сопствених истраживања, укаже на најзначајнија опредељења гајења шума у циљу остваривања њихове посебне намене у Националном парку.

Кључне речи: шуме посебне намене, изданачке састојине, доминација липе, интензивне мере гајења шума, природи блиско газдовање шумама

др Војислав Дукић, ванредни професор, Универзитет у Бањој Луци - Шумарски факултет, Бања Лука (vojislav.dukic@sf.unibl.org)

мр Драган Ромчевић, руководилац узгоја и заштите шума, Јавна установа Национални парк „Козара“, Приједор

др Зоран Маунага, редовни професор, Универзитет у Бањој Луци - Шумарски факултет, Бања Лука

дипл. инж. Срђан Билић, Универзитет у Бањој Луци - Шумарски факултет, Бања Лука

др Данијела Петровић, доцент, Универзитет у Бањој Луци - Шумарски факултет, Бања Лука

ГАЗДОВАЊЕ ШУМАМА НАЦИОНАЛНОГ ПАРКА „КОЗАРА“

Извод:

Заштита и управљање Националним парком „Козара“ се спроводи на основу Закона о заштити природе, Закона о националним парковима, Закона о Националном парку "Козара" и Закона о шумама. Шумама националног парка газдује се на основу шумскопривредне основе. Након оснивања националног парка урађене су три шумскопривредне основе у континуитету, за период од 1982. до 2011. године. Од 2012. до 2020. године национални парк је газдовао шумама на бази годишњих планова. У току 2013. године, у складу са законом о националним парковима, израђен је План управљања националним парком за период од 2014. до 2029. година. Од 2021. године поново се газдује на основу шумскопривредне основе. Разлог за овакву ситуацију у протеклом периоду је неусаглашеност релевантних докумената. На основу важеће шумскопривредне основе, на површинама на којима је утврђен режим заштите III степена односно на 85% површине шуме националног парка, обим сјеча је планиран у складу са критеријумима за утврђивање обима сјеча у привредним шумама, што је донекле у супротности с одредбама наведених закона, којима је регулисана заштита и управљање Националним парком „Козара“. Да би се ријешили наведени проблеми, потребно је приступити изради Правилника о елементима и садржају посебне основе за газдовање шумама националног парка.

Кључне речи: Национални парк „Козара“, газдовање, шумскопривредна основа

др Звонимир Баковић, помоћник извршног директора сектора за шумарство и заштиту животне средине, ЈП „Србијашуме“, Нови Београд
(zvonimirbakovic@gmail.com)

др Братислав Кисин, помоћник директора ЈП „Србијашуме“, Нови Београд

др Владимир Васић, руководилац одељења за приватне шуме, ЈП „Србијашуме“, Нови Београд

др Оливера Кошанин, ванредни професор, Универзитет у Београду – Шумарски Факултет, Београд

ОДРЖИВО ГАЗДОВАЊЕ ШУМАМА У ЈАВНОМ ПРЕДУЗЕЋУ „СРБИЈАШУМЕ – СТАЊЕ И ПОТЕНЦИЈАЛИ, КРОЗ ПРИМЕР ДОБРЕ ПРАКСЕ ПАРКА ПРИРОДЕ „СТАРА ПЛАНИНА“

Извод:

Овај рад има за циљ да се прикажу потенцијали, стање шума, основна пословна начела и стратегија развоја ЈП „Србијашуме“ која је, пре свега, у функцији одрживог газдовања шумама. Оцениће се примењени системи газдовања шумама на бази мерљивих параметара: времену, површини, дрвној запремини, запреминском прирасту. Концепт одрживог газдовања шумама у ЈП „Србијашуме“ се планира и спроводи и у заштићеним природним добрима. У раду је анализиран ПП „Стара планина“ који је изабран полазећи од чињеница, да је у обухвату еколошки значајног подручја „Стара планина“ еколошке мреже РС и да по IUCN-у, припада V категорији заштићених подручја. Одрживост газдовања шумама у ПП „Стара планина“ је анализирана на површинама обраслим шумом у државном власништву, којима газдује ЈП „Србијашуме“ у односу на функције шума, намену простора, време, површину, дрвну запремину и запремински прираст. Рад препоручује дугорочне циљеве одрживог газдовања шумама који могу послужити као модели за друга заштићена подручја у Србији.

Кључне речи: Парк природе „Стара планина“, ЈП „Србијашуме“, одрживо газдовање, функције шума, заштићена подручја

др Бојан Тубић, самостални стручни сарадник за планирање газдовања шумама,

ЈП „Војводинашуме“, Петроварадин (btubic@vojvodinasume.rs)

Вид Рађевић, самостални референт за гајење и заштиту шума тврдих лишћара,

ЈП „Војводинашуме“, Петроварадин

др Марко Маринковић, извршни директор за шумарство, екологију и развој,

ЈП „Војводинашуме“, Петроварадин

МSc Ивана Васић, самостални стручни сарадник за заштићена подручја и животну средину, ЈП „Војводинашуме“, Петроварадин

др Ненад Петровић, доцент, Универзитет у Београду - Шумарски факултет, Београд

ГАЗДОВАЊЕ ШУМАМА У ПРВОМ СТЕПЕНУ ЗАШТИТЕ У СПЕЦИЈАЛНОМ РЕЗЕРВАТУ ПРИРОДЕ „ОБЕДСКА БАРА“

Извод:

Шуме храста лужњака на подручју Специјалног резервата природе "Обедска бара" изузетно су вредне и јединствене на националном и европском нивоу, због чега су и препознате као темељна вредност резервата. Локални назив најстаријег комплекса храстових шума у специјалном резервату природе је прашума „Дебела гора“ и она је стављена у режим заштите првог степена. С обзиром да је обухваћена режимом заштите првог степена, приоритетни циљ газдовања шумама јесте очување биолошке разноврсности, што подразумева одсуство било каквих газдинских третмана. Као резултат оваквог приступа, долази до губитка храстова и осталих врста са већим захтевима за светлост, а јављају се и преузимају доминацију друге врсте попут граба, што је анализирано у овом раду. С обзиром да замена врсте није циљ газдовања шумама на подручјима у режиму заштите првог степена, у овом раду су предложене заштитне мере газдовања шума у циљу рестаурације и ревитализације подручја које би се могле спроводити уз сагласност надлежних институција.

Кључне речи: режим заштите првог степена, прашума, рестаурација

др Драгана Остојић, начелник Одељења за природна добра, предеоне вредности и просторно-планску документацију, Завод за заштиту природе Србије, Нови Београд (dragana.ostojic@zzps.rs)

др Ивана Јелић, стручни сарадник, Завод за заштиту природе Србије, Нови Београд

дипл. биол. Владан Бједов, шеф одсека за биодиверзитет, Завод за заштиту природе Србије, Нови Београд

дипл. инж. Биљана Крстески, координатор за заштићена подручја, Завод за заштиту природе Србије, Нови Београд

МОГУЋНОСТИ И ПЕРСПЕКТИВЕ ОДРЖИВОГ ГАЗДОВАЊА ШУМАМА У ЗАШТИЋЕНИМ ПОДРУЧЈИМА, С АКЦЕНТОМ НА РАЗЛИКЕ У РЕЖИМИМА ЗАШТИТЕ II И III СТЕПЕНА

Извод:

У Србији је заштићено 465 заштићених подручја, од чега 243 чине споменици природе ботаничког карактера, односно заштићена стабла. Највећи број преосталих заштићених подручја, делом или у целости, обухватају шумске екосистеме. Томе у прилог говори и чињеница да је Јавно предузеће за газдовање шумама „Србијашуме“ управљач на површини од 365.035,87ха, што чини 52,8% заштићене површине у Србији, односно управља са највише (56) заштићених подручја. Наћи праву меру у управљању, одрживом коришћењу шуме и поштовању мера и ограничења прописаних режимима заштите представља велики изазов са којим се поред управљача суочавају сви остали корисници на заштићеним подручјима. Циљ рада је да да мере и смернице и укаже на разлике у управљању подручјима која су заштићена, са акцентом на режиме заштите, како би се постигло одрживо и ефикасно управљање заштићеним шумским екосистемима.

Кључне речи: одрживо газдовање, режими заштите, управљање заштићеним подручјима

2. ТЕМАТСКА ОБЛАСТ:

**УПРАВЉАЊЕ НАЦИОНАЛНИМ ПАРКОВИМА У СРБИЈИ:
УНАПРЕЂЕЊЕ ЗАКОНОДАВНИХ ОКВИРА И МОДЕЛА
ОРГАНИЗОВАЊА**

др Јелена Недељковић, ванредни професор, Универзитет у Београду – Шумарски факултет, Београд (jelena.nedeljkovic@sfb.bg.ac.rs)

др Снежана Обрадовић, научни сарадник, Универзитет у Београду – Шумарски факултет, Београд

дипл. инж. Милица Томић, извршни директор за сектор планирања, заштите и развоја, ЈП „Национални парк Тара“, Бајина Башта

дипл. туризм. Ранко Милановић, руководилац службе информисања, презентације и туризма, ЈП „Национални парк Тара“, Бајина Башта

дипл. инж. Драгић Караклић, директор, ЈП „Национални парк Тара“, Бајина Башта

ОДРЖИВО УПРАВЉАЊЕ НАЦИОНАЛНИМ ПАРКОМ „ТАРА“ И САРАДЊА СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ СТРАНАМА

Извод:

Управљање националним парком (НП) Тара је, у складу са Законом о НП, поверено Јавном предузећу (ЈП) „НП Тара“. Циљ рада је анализа организације управљања НП Тара (организациона структура, кадрови, активности и др.), као и ставова представника ЈП „НП Тара“, у вези са сарадњом са заинтересованим странама и могућностима за њихово унапређење. Примарни подаци су прикупљени спровођењем интервјуа са представницима ЈП „НП Тара“. У смислу организације, ЈП „НП Тара“ има функционалну организациону структуру, односно присутни су сектори у оквиру којих постоје уже организационе јединице (службе и радне јединице). Служба чувара заштићеног подручја је самостална целина задужена за контролу и надзор. Испитаници наводе да сарађују са заинтересованим странама из јавног, приватног и цивилног сектора. Сарадња је, већином, оцењена као успешна. Ипак, констатована је заинтересованост испитаника да се сарадња унапреди, пре свега кроз рад Савета корисника. У раду су наведени предлози унапређења организације ЈП „НП Тара“ и сарадње са заинтересованим странама.

Кључне речи: управљање, заинтересоване стране, сарадња, национални парк „Тара“

МSc Предраг Шумарац, извршни директор, ЈП „Национални парк Копаоник“
Копаоник

др Драган Нонић, редовни професор, Универзитет у Београду - Шумарски факултет,
Београд (dragan.nonic@sfb.bg.ac.rs)

др Илија Ђорђевић, научни сарадник, Институт за шумарство, Београд

ОДРЖИВО УПРАВЉАЊЕ НАЦИОНАЛНИМ ПАРКОМ „КОПАОНИК“ - МОГУЋНОСТИ И ИЗАЗОВИ

Извод:

Управљање националним парком (НП) Копаоник се спроводи преко Јавног предузећа (ЈП) „НП Копаоник“, које представља делегирани облик „државног управљања“ у јавном сектору. Циљ рада је анализа организације управљања НП Копаоник, са свим својим специфичностима, могућностима унапређења и изазовима за будући период. Размотрени су најважнији елементи система управљања НП (законодавни, институционални и плански оквири), као и финансијска компонента, која представља основ за спровођење свих активности управљача и битан предуслов за одрживо управљање. Примарни подаци су прикупљени спровођењем интервјуа са представницима управљача. У погледу унапређења унутрашње организације ЈП „НП Копаоник“, предложено је формирање додатних организационих јединица, односно служби за управљање посетиоцима, промоцију, сарадњу са медијима и маркетинг, унапређење туристичке понуде, припрему и спровођење пројеката и међународну сарадњу. Наглашено је да се ови послови већ обављају у оквиру ЈП „НП Копаоник“, али да је неопходно извршити одређене измене организационе структуре и ојачати кадровске и финансијске капацитете, што би утицало на квалитет тих активности.

Кључне речи: одрживо управљање, национални парк „Копаоник“,
организација, финансирање

др Милан Матаруга, редовни професор, Шумарски факултет - Универзитет у Бања Луци, Бања Лука

мр Драган Ромчевић, руководилац узгоја и заштите шума, Јавна установа Национални парк „Козара“, Приједор

дипл. инж. Драган Ковачевић, начелник одјељења за заштиту природног наслеђа, Завод за заштиту културно-историјског и природног наслеђа Републике Српске, Бања Лука (d.kovacevic@kipn.vladars.net)

дипл. инж. Дарко Јованић, руководилац одсјека за природна добра, Завод за заштиту културно-историјског и природног наслеђа Републике Српске, Бања Лука

УПРАВЉАЊЕ НАЦИОНАЛНИМ ПАРКОВИМА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

Извод:

Република Српска (РС) има проглашена три национална парка (НП): НП „Сутјеска“, НП „Козара“ и НП „Дрина“. Надлежност над ова три НП имају, преваходно, Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију, затим Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде као и Министарство трговине и туризма, свако у свом домену. Заштита природе је у потпуности у надлежности РС, тако да је законодавни оквир, који третира националне паркове, донесен од стране Народне скупштине РС а чине га сљедећи закони: Закон о заштити природе, Закон о националним парковима и Закон о шумама, те *lex specialis* закони: Закон о НП „Сутјеска“ (Сл. гл. РС, 124/12), Закон о НП „Козара“ (Сл. гл. РС, 124/12) и Закон о НП „Дрина“ (Сл. гл. РС, 63/17), којима су проглашени и дефинисани. Националним парковима у РС управљају јавне установе основане од стране Владе РС. Јавне установе за заштиту и очување издвојених природних вриједности спроводе управљање на основу наведене законске регулативе, али и на основу важећих планова управљања, просторно-планске документације и шумскопривредних основа за шуме посебне намјене. У раду се анализирају предности и недостаци заштите природе као крајњег циља, те користи за друштвену заједницу. У раду ће се, кроз кратки приказ стања и начина управљања НП, приказати предности и недостаци очувања и заштите природних и културно-историјских вриједности у НП.

Кључне речи: Република Српска, национални парк, управљање, заштита природе, законска регулатива

др Драган Нонић, редовни професор, Универзитет у Београду - Шумарски факултет, Београд

др Јелена Недељковић, ванредни професор, Универзитет у Београду - Шумарски факултет, Београд (jelena.nedeljkovic@sfb.bg.ac.rs)

мр Ненад Радаковић, извршни директор, ЈП „Национални парк Ђердап“, Доњи Милановац

МSc Предраг Шумарац, извршни директор, ЈП „Национални парк Копаник“, Копаник

дипл инж. Милица Томић, извршни директор, ЈП „Национални парк Тара“, Бајина Башта

МОДЕЛИ УПРАВЉАЊА НАЦИОНАЛНИМ ПАРКОВИМА У СРБИЈИ И ОДАБРАНИМ ЗЕМЉАМА РЕГИОНА: УПОРЕДНА АНАЛИЗА И МОГУЋНОСТИ УНАПРЕЂЕЊА

Извод:

Управљање националним парковима (НП) представља изазов, јер је потребно обезбедити очување, унапређење, одрживо коришћење и уређење природних и других вредности, као и управљање посетиоцима НП. Циљ рада је анализа модела управљања НП у Србији, као и поређење са одабраним земљама региона југоисточне Европе (Словенија, Хрватска, Црна Гора). У раду су, на основу примера добре праксе из региона и ставова управљача НП и заинтересованих страна у Србији, размотрене могућности унапређења модела управљања НП у Србији. У истраживању су коришћени примарни подаци, прикупљени путем интервјуа са представницима управљача НП и заинтересованих страна, као и секундарни, који су коришћени за анализу организационих модела управљања НП у земљама региона. Управљање НП, као најзначајнијим заштићеним подручјима у Србији, поверено је државним јавним предузећима. У Словенији и Хрватској НП управљају јавне установе, као јавне службе основане од стране Владе. У Црној Гори, свим НП управља Јавно предузеће за националне паркове Црне Горе, које је основала Влада као јединствено привредно друштво.

Кључне речи: национални паркови, модели управљања, могућности унапређења

др Ивана Јелић, стручни сарадник, Завод за заштиту природе Србије, Нови Београд
(ivana.jelic@zzps.rs)

дипл. биол. Владан Бједов, шеф одсека за биодиверзитет, Завод за заштиту природе Србије, Нови Београд

др Мирољуб Милинчић, редовни професор, Универзитет у Београду - Географски факултет, Београд

др Јелена Томићевић-Дубљевић, редовни професор, Универзитет у Београду - Шумарски факултет, Београд

УНАПРЕЂИВАЊЕ УПРАВЉАЊА НАЦИОНАЛНИМ ПАРКОВИМА У СРБИЈИ У СКЛАДУ СА МОДЕЛИМА ДОБРЕ ПРАКСЕ

Извод:

Колико је потребно повећати број и површину заштићених подручја, толико је важно и унапредити управљање, спровођењем планираних управљачких мера. Волонтирање је основно и кључно средство активног учешћа грађана у друштву, које доприноси стварању стабилне и за појединца привлачне друштвене заједнице. Оно нуди различите могућности за деловање у области заштите природе и управљања заштићеним подручјима. Циљ рада је да се кроз анализу резултата постигнутих кроз различите волонтерске акције, а пре свега резултата „Научно-истраживачког еколошког кампа Ђердап“ и акције „Волонтирај у парковима Хрватске“, као моделима добре праксе, сагледају могућности за унапређивање управљања националним парковима. Резултати показују да волонтери својим акцијама на различите начине могу допринети раду јавних предузећа која управљају националним парковима у Србији, а пре свега обављањем специфичних послова за које управљачи немају довољно капацитета. Такође, волонтирањем у заштићеним подручјима постиже се виши ниво свести, посебно младих, о изазовима у управљању, растућим проблемима у заштити природе, али и о томе како сваки појединац може допринети очувању природе за будуће генерације.

Кључне речи: управљање заштићеним подручјима, волонтирање, очување природе

дипл. биол. Душка Димовић, координаторка програма, KANA, Београд
(duska.dimovic@gmail.com)

МSc Дејан Баковић, консултант, Spatial Stat, Београд

РИЗИЦИ И ИЗАЗОВИ ЗА НАЦИОНАЛНЕ ПАРКОВЕ У СРБИЈИ У ИЗМЕЊЕНИМ КЛИМАТСКИМ УСЛОВИМА

Извод:

Климатске промене су претња биодиверзитету, угрожавају структуру и функционисање екосистема и нарушавају њихову отпорност на остале притиске. На основу осматрања и пројекција климатских модела, на територији Србије забележена је повећана учесталост и интензивирање суша, а тренд ће се наставити и у будућности. Очекује се и повећање акумулација падавина током екстремних догађаја. Промене ареала врста, деградација и губитак станишта, повећање осетљивости на паразите и патогене, ширење инвазивних врста, трајна промена правца сукцесије вегетације, само су неке од последица утицаја измењених климатских услова на биодиверзитет у националним парковима Србије. У Србији недостају научна сазнања о утицају климатских промена на биодиверзитет, а ова тематика није укључена ни у планска и програмска документа за управљање националним парковима. Због тога је важно да се климатске промене сагледају из научне, политичке, економске и перспективе друштвених наука. Такав приступ пружа бољу основу за управљање природним ресурсима и води ка томе да се одлуке заснивају искључиво на научним доказима.

Кључне речи: биодиверзитет, климатске промене, национални паркови,
управљање природним ресурсима

MSc Горан Секулић, Policy Officer, WWF Adria, Београд (gsekulic@wwfadria.org)

Касандра Зорица Дропуљић, Project manager, The Nature Conservancy

Марко Пећаревић, НЕЗАВИСНИ КОНСУЛТАНТ

ПРАЋЕЊЕ ЕФЕКТИВНОСТИ УПРАВЉАЊА ЗАШТИЋЕНИМ ПОДРУЧЈИМА: ПРЕГЛЕД ПОСТОЈЕЋИХ МЕХАНИЗАМА И МОГУЋНОСТ ЊИХОВЕ ПРИМЕНЕ У СРБИЈИ

Извод:

Заштићена подручја представљају основни механизам заштите биодиверзитета на глобалном нивоу и данас се у свету константно повећава њихова површина. Веома је важно да се поред повећања површина води рачуна и о квалитету управљања, како би заштићена подручја остварила своју примарну функцију, заштиту биодиверзитета. Основна претпоставка за планирање и спровођење мера за унапређење управљања је стандардизовано и редовно праћење ефикасности управљања заштићених подручја. Данас постоји већи број механизма и алата који помажу да се на објективан начин сагледа и процени управљање заштићених подручја. Рад има за циљ да изнесе основне карактеристике неколико најраширенијих алата за праћење ефикасности управљања као и препоруке за њихову примену у Србији. У пракси заштите природе у Србији се овакви механизми за систематизовано и стандардизовано праћење ефикасности управљања не користе. Најраширенији алат у свету је *Management Effectiveness Tracking Tool* (METT), који би се уз мање адаптације лако могао применити и у Србији.

Кључне речи: заштићена подручја, заштита биодиверзитета, управљање, праћење ефикасности, METT

мр Борис Ерг, директор, IUCN Регионална канцеларија за источну Европу и Централну Азију, Београд (boris.erg@iucn.org)

МSc Михаела Драган-Лебовицс, координаторка пројекта, IUCN Регионална канцеларија за источну Европу и Централну Азију, Београд

МSc Милица Радановић, сарадница на пројекту, IUCN Регионална канцеларија за источну Европу и Централну Азију, Београд

РЕШЕЊА ЗАСНОВАНА НА ПРИРОДИ У САВРЕМЕНОМ УПРАВЉАЊУ ШУМСКИМ ЕКОСИСТЕМИМА

Извод:

Међународна унија за заштиту природе (IUCN) дефинише Решења заснована на природи као „активности усмерене на заштиту, одрживо управљање и обнову природних или измењених екосистема, којима се решавају друштвени изазови на делотворан и прилагодљив начин, а које истовремено осигуравају добробити за људе и користи за биодиверзитет.“ Иако је концепт управљања природним ресурсима ради обезбеђивања еколошких, економских и друштвених добити познат од раније, IUCN Глобални стандард за решења заснована на природи је јасно дефинисао критеријуме и друштвене изазове на основу којих се активности планирају и изводе, попут ублажавања климатских промена, обезбеђивања воде и хране, спречавања природних катастрофа и сл. Савремено управљање шумама, за разлику од традиционалног схватања шуме као превасходно економског ресурса, подразумева разноврснији приступ и одабир најцелисходнијих мера управљања у циљу заштите и обнове станишта, ублажавања климатских промена, добробити локалних заједница и др. У ту сврху се могу применити бројна решења заснована на природи која доприносе свеобухватном управљању и обнављању шумских предела.

Кључне речи: решења заснована на природи, климатске промене, обнова шумских предела, смањење ризика од катастрофа, управљање шумама

др Биљана Шљукић, доцент, Универзитет у Београду – Шумарски факултет, Београд
(biljana.sljukic@sfb.bg.ac.rs)

дипл. инж. Дејан Милетић, руководилац одељења за заштиту шума и заштићена природна добра, ЈП „Србијашуме“, Београд

дипл. инж. Гордана Јанчић, помоћник извршног директора сектора за шумарство и заштиту животне средине, ЈП „Србијашуме“, Београд

др Братислав Кисин, помоћник директора ЈП „Србијашуме“, Београд

УПРАВЉАЊЕ ПАРКОВИМА ПРИРОДЕ У ЈАВНОМ ПРЕДУЗЕЋУ „СРБИЈАШУМЕ“

Извод:

Заштићена подручја могу пружити своје еколошке, друштвене и економске користи само ако се њима ефикасно управља. Циљ рада је да се изврши анализа управљања парковима природе који су поверени Јавном предузећу (ЈП) за газдовање државним шумама „Србијашуме“, идентификују проблеми и могућности управљања и дају управљачки и други реформски предлози у циљу побољшања ефикасности управљања заштићеним подручјима. ЈП „Србијашуме“ је управљач 5 паркова природе на површини од 280.497 ha, што чини 94% укупне површине паркова природе у Србији. Организација управљања заштићеним подручјима у ЈП „Србијашуме“ је у складу са Законом о заштити природе, којим су прописани услови које мора да испуни управљач у погледу стручне, кадровске и организационе оспособљености за обављање послова заштите, унапређења, промовисања и одрживог развоја заштићеног подручја. Управљање заштићеним подручјима усклађено је са тростепеном организацијом предузећа (генерална дирекција, шумска газдинства, шумске управе). За управљање парковима природе „Стара планина“, „Голија“, „Златибор“ и „Радан“ формиране су посебне радне јединице.

Кључне речи: ЈП „Србијашуме“, парк природе, управљање, радна јединица

МSc Ивана Васић, самостални стручни сарадник за заштићена подручја и животну средину, ЈП „Војводинашуме“, Петроварадин (ivana.vasic@vojvodinasume.rs)

др Марко Маринковић, извршни директор за шумарство, екологију и развој, ЈП „Војводинашуме“, Петроварадин

др Миљан Велојић, самостални стручни сарадник за сертификацију шума и животну средину, ЈП „Војводинашуме“, Петроварадин

Бојан Тубић, самостални стручни сарадник за планирање газдовања шумама ЈП „Војводинашуме“, Петроварадин

ОДРЖИВО УПРАВЉАЊЕ СПЕЦИЈАЛНИМ РЕЗЕРВАТИМА ПРИРОДЕ У ЈАВНОМ ПРЕДУЗЕЋУ „ВОЈВОДИНАШУМЕ“

Извод:

Будући да се 65% површина којима Јавно предузеће (ЈП) „Војводинашуме“ газдује налази у неком од степена заштите, управљање заштићеним подручјима један је од кључних елемената у пословној политици предузећа. Управљање заштићеним подручјима, нарочито у тренутним околностима евидентних утицаја климатских промена, постало је изазов за заштиту природе и друге секторе, самим тим и за ЈП „Војводинашуме“. Заштићена подручја су покретачи руралне привреде и кључни елемент у развоју стратегија руралних подручја. Циљ рада је приказати примере сарадње са заинтересованим странама из јавног, приватног и цивилног сектора, на планирању и спровођењу активности које доприносе одрживом управљању заштићеним подручјима. Активности ЈП „Војводинашуме“ на управљању заштићеним подручјима обухватају: одрживо управљање ресурсима, заштиту биодиверзитета, решавање конфликта, обезбеђење користи за друштво у целини, а нарочито за локалну заједницу, промоцију природних вредности и сл. Одрживо управљање заштићеним подручјима у ЈП „Војводинашуме“ подразумева управљање које је прилагођено локалним, односно регионалним условима и, пре свега је мултифункционалног и дугорочног карактера.

Кључне речи: заштићена подручја, заинтересоване стране, мултифункционално управљање, секторски интереси

др Илија Ђорђевић, научни сарадник, Институт за шумарство, Београд
(ilija.djordjevic@forest.org.rs)

дипл. прав. Дарко Ђировић, саветник за нормативно-правне послове, Резерват Увац
д.о.о., Нова Варош

др Горан Чешљар, научни сарадник, Институт за шумарство, Београд

УПРАВЉАЊЕ ЗАШТИЋЕНИМ ПОДРУЧЈИМА У СРБИЈИ: СТУДИЈА СЛУЧАЈА СПЕЦИЈАЛНИ РЕЗЕРВАТ ПРИРОДЕ „УВАЦ“

Извод:

Заштићена подручја (ЗП) доприносе еколошким, друштвеним и економским циљевима одрживог развоја, кроз подршку функционисања екосистема, промоцију одрживог коришћења природних ресурса и пружање различитих екосистемских услуга. Управљање ЗП представља сложен систем различитих актера, правила и надлежности, а у овом истраживању, посматрано је из перспективе специјалног резервата природе „Увац“, који представља делегирани облик „државног управљања“, дефинисан од стране Међународне уније за заштиту природе. Овим ЗП управља Друштво с ограниченом одговорношћу за управљање специјалним резерватом природе „Увац“. Циљ истраживања представља утврђивање структурних карактеристика управљања и механизма финансирања ЗП. За ово истраживање подаци су прикупљени из примарних извора. Резултати студије указују да ово ЗП има план управљања, као и друга усвојена управљачка документа. Поред тога, спроводи све активности на имплементацији ових докумената кроз успостављање чуварске службе, мониторинг, као и управљање посетиоцима. Финансирање овог ЗП се спроводи кроз буџет надлежног министарства, као и кроз сопствене приходе. У наредном периоду потребно је унапредити управљање ЗП кроз обезбеђивање додатних финансијских средстава и кадровских капацитета за спровођење плана управљања.

Кључне речи: заштићена подручја, Увац, делегирано управљање, Србија

ИНДЕКС АУТОРА

Александар Ђурић	2	Зоран Маунага	8
Биљана Крстески	11	Ивана Васић	10, 22
Биљана Шљукић	4, 21	Ивана Јелић	11, 17
Бојан Тубић	10, 22	Илија Ђорђевић	14, 23
Борис Ерг	20	Јелена Недељковић	13, 16
Бранко Стајић	2, 3	Јелена Томићевић-Дубљевић	17
Братислав Кисин	9, 21	Касандра Зорица Дропуљић	19
Вид Рађевић	10	Марина Нонић	6
Владан Бједов	11, 17	Марко Казимировић	3
Владимир Васић	9	Марко Маринковић	10, 22
Војислав Дукић	8	Марко Пећаревић	19
Горан Секулић	19	Мартин Бобинац	7
Горан Чешљар	23	Милан Матаруга	15
Гордана Јанчић	21	Милан Медаревић	4
Дамјан Пантић	2, 3	Милица Радановић	20
Данијела Петровић	8	Милица Томић	13, 16
Дарко Јованић	15	Миљан Велојић	22
Дарко Ћировић	23	Мирјана Шијачић-Николић	2, 6
Дејан Баковић	18	Мирољуб Милинчић	17
Дејан Милетић	21	Михаела Драган-Лебовицс	20
Драган Борота	3, 4	Ненад Петровић	5, 10
Драган Ковачевић	15	Ненад Радаковић	3, 16
Драган Нонић	14, 16	Никола Шушић	7
Драган Ромчевић	8, 15	Оливера Кошанин	9
Драгана Остојић	11	Пеђа Вуколић	5
Драгић Караклић	13	Предраг Шумарац	14, 16
Драгица Вилотић	6	Ранко Милановић	13
Душка Димовић	18	Синиша Андрашев	7
Ђорђе Грозданић	7	Снежана Обрадовић	2, 13
Ђорђе Дубовац	6	Срђан Билић	8
Жарко Алексић	5	Срђан Симовић	4
Звонимир Баковић	9		